

Dags.: 1. október 2026

Sendandi: Bæjarráð Vestmannaeyja

Viðtakandi: Umhverfis- og samgöngunefnd

Mál nr.: 5

Mál: Frumvarp til sveitarstjórnarlaga

Bæjarráð Vestmannaeyja hefur farið yfir frumvarp til nýrra sveitarstjórnarlaga og tekur að meginstefnu undir umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga. Frumvarpið felur í sér ýmsar jákvæðar breytingar sem miða að því að skýra stjórnsýslu sveitarfélaga og styrkja umgjörð sveitarstjórnarstigsins. Bæjarráð telur þó rétt að áréttta eftirfarandi atriði við áframhaldandi meðferð málsins.

Lífeyrisskuldbindingar og áhrif á jafnvægisreglu – 72. gr.

Bæjarráð áréttar að útgjöld vegna lífeyrisskuldbindinga eru sveiflukennd og ráðast að verulegu leyti af þáttum sem sveitarfélög hafa takmarkaða stjórn á. Slík útgjöld geta haft veruleg áhrif á rekstrarniðurstöðu án þess að þau endurspegli að sama skapi raunverulega rekstrarstöðu eða fjárhagslega sjálfbærni sveitarfélagsins.

Bæjarráð telur mikilvægt að nánari útfærsla jafnvægis- og skuldareglu taki mið af þessu og að tryggt verði að lífeyrisskuldbindingar hafi ekki óhófleg áhrif á mat samkvæmt jafnvægisreglu.

Áhrifamat vegna stærri fjárfestinga og skuldbindinga – 74. gr.

Bæjarráð telur að ákvæði frumvarpsins um sérstakt áhrifamat vegna fjárfestinga, framkvæmda, lántöku, ábygðra eða annarra skuldbindinga sem nema hærri fjárhæð en 10% af heildartekjum sveitarfélagsins geti orðið íþyngjandi í framkvæmd. Slík greining er þegar hluti af undirbúningi fjárheimilda og fjármálaáætlana sveitarfélaga, einkum þegar um stærri fjárfestingar eða langtímaskuldbindingar er að ræða.

Bæjarráð telur mikilvægt að ákvæðið leiði ekki til óþarfa tvíverknaðar eða skerði sveigjanleika sveitarfélaga. Þá þarf að skýra betur umfang matsins og tryggja að krafa um aðkomu óháðs sérfræðings, þegar fjárhæð nemur 20% eða meira, taki mið af stærð og stjórnsýslulegri getu sveitarfélaga.

Nauðasamningar og áhrif á lánstraust sveitarfélaga – 80. og 97. gr.

Bæjarráð telur að heimild fjárhaldsstjórnar til að leita nauðasamnings fyrir sveitarfélag, sbr. 97. gr., sé viðkvæmt og vandmeðfarið úrræði. Þótt ákvæðinu sé ætlað að vera lokaúrræði getur það haft áhrif á lánstraust sveitarfélaga og kjör þeirra á fjármáلامarkaði.

Slík heimild getur skapað óvissu á fjármáلامarkaði, leitt til hærri fjármagnskostnaðar og haft áhrif á kjör sveitarfélaga og Lánasjóðs sveitarfélaga. Jafnframt þarf að skoða ákvæðið með hliðsjón af þeirri meginreglu sem fram kemur í 80. gr. frumvarpsins um að sveitarfélög verði ekki tekin til gjaldþrotaskipta. Bæjarráð telur því mikilvægt að ákvæðið verði endurskoðað sérstaklega með tilliti til áhrifa á lánshæfi sveitarfélaga og stöðu sveitarstjórnarstigsins í heild.

Starfslok, stjórnsýslueftirlit og réttindi starfsmanna – 64. og 122. gr.

Bæjarráð tekur undir að ákvarðanir sveitarfélaga í starfsmannamálum falli ekki undir almennt stjórnsýslueftirlit ráðherra, sbr. 122. gr., enda eiga slík mál almennt betur heima á vettvangi vinnuréttar, kjarasamninga, ráðningarsamninga og eftir atvikum dómstóla.

Bæjarráð telur þó að tilefni hefði verið til ítarlegri umfjöllunar um réttarstöðu starfsmanna sveitarfélaga. Í 64. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að starfskjör, réttindi og skyldur starfsmanna sveitarfélaga fari eftir ákvæðum kjarasamninga og ráðningarsamninga, nema annað sé ákveðið í lögum. Slíkt fyrirkomulag getur leitt til mismunandi réttarstöðu starfsmanna eftir stéttarfélögum, samningsaðilum og starfssambandi og skapað óvissu innan sveitarfélaga.

Bæjarráð telur að skýrari lagarammi um grundvallarréttindi og skyldur starfsmanna sveitarfélaga gæti stuðlað að auknu jafnræði, fyrirsjáanleika og faglegri stjórnsýslu. Til skoðunar væri að sveitarfélög lúti að þessu leyti sambærilegum meginreglum og gilda um ríkisstarfsmenn, eftir því sem við á og að teknu tilliti til sérstöðu sveitarfélaga og kjarasamningsbundinna réttinda.

Bæjarráð áréttar að lokum mikilvægi þess að tekið verði tillit til umsagnar Sambands íslenskra sveitarfélaga og þeirra sjónarmiða sem sveitarfélög hafa komið á framfæri. Sveitarstjórnarlög þurfa að styðja við sjálfstjórn sveitarfélaga, ábyrgð þeirra og getu til að veita íbúum lögbundna og góða þjónustu.

Virðingarfyllst,

f.h. bæjarráðs Vestmannaeyja

Íris Róbertsdóttir, bæjarstjóri